

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

2.5.2008

Ulkoasiainministeriö
POL-11
PL 176
00176 Helsinki

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan (TANE) lausunto YK:n päätöslauselman 1325 (2000) ”Naiset, rauha ja turvallisuus”; Suomen kansallinen toimintaohjelma 2008-2011

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää myönteisenä sitä, että Suomen kansallista toimintaohjelmaa YK:n päätöslauselman 1325 toimeenpanemiseksi on valmisteltu paitsi ministeriöiden edustajista myös tutkijoista ja kansalaisjärjestöjen edustajista kootussa työryhmässä.

Suomen kansallisen toimintaohjelman ihmisoikeusnäkökulma sekä naisten ja tyttöjen aktiivisen toimijuuden esiin nostaminen ovat merkittäviä linjanvetoja. Toimintaohjelman lähtökohtana on sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen siten, että strategioita ja politiikkoja laadittaessa arvioidaan niiden sukupuolivaikutukset. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta korostaa, että näin tulee tapahtua laatimisprosessin alusta alkaen ja prosessin kaikissa vaiheissa.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää tärkeänä ohjelmassa esiin nostettua turvallisuuskysymystä ilmastonmuutoksen ja sukupuolen yhteyksistä. Suomessa tulee selvittää ilmastonmuutoksen sukupuolivaikutuksia.

Kriisinhallinta

Kriisinhallinnan tavoite 2 ”Suomi varmistaa, että kaikilla sotilas- ja siviilikriisinhallintatehtäviin lähtevillä, heidän kouluttajillaan sekä asiasta vastaavilla viranomaisilla on tietoa, osaamista ja kyky tehdä yhteistyötä ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymyksissä” on toimintaohjelman toteutumisen kannalta tärkeä tavoite. Jotta tähän tavoitteeseen päästään tulee sukupuolinäkökulman huomioiva koulutus aloittaa jo varusmiespalvelussa, syventää upseeriopinnoissa ja reservikoulutuksessa. Erillisissä rauhanturvaamistehtäviin valmentavissa koulutuksissa sen tulisi olla itsestään selvä. Tavoitteena tulee olla, että kaikki sotilaskoulutuksen saaneet tuntevat relevantit kansainväliset ihmisoikeusasiakirjat, osaavat ottaa huomioon sukupuolinäkökulman eri tehtävissään ja että heille tarjotaan konkreettisia työkaluja työtehtäviensä tueksi.

Koulutuksen järjestämisessä on sukupuolinäkökulman kouluttajia oltava myös yksiköiden sisällä, jotta näkökulma voidaan valtavirtaistaa kaikkeen toimintaan. Aluksi gender-kouluttajat tulivat usein organisaatioiden ulkopuolelta. Koulutuksen vaikuttavuutta tulee arvioida säännöllisesti. Kriisinhallintaharjoituksiin sisällytettävä gender-näkökulma tulee konkretisoida ohjelmassa.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kannattaa toimintasuunnitelman ehdotusta kriisinhallintarekisterin yhteyteen perustettavasta tasa-arvoasiantuntijoiden listauksesta.

Kriisinhallinnan tavoite 3: ”Suomalaisilla sotilas- ja siviilikriisinhallintahenkilöstöllä on selkeät käytäntesäännöt ja he toimivat roolimalleina” on olennainen, jotta tasa-arvo toteutuu käytännössä. Neuvoa-antavan ryhmän tulee konkretisoida mitä ohjelman kohta ”Suomi varmistaa, että sukupuolten välinen tasa-arvo on mukana operaatio- ja missiokohtaisissa säädöksissä ja kaikissa käytäntesäännöissä” tarkoittaa käytännössä. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta teki jo syksyllä 2003 aloitteen (Dno 6/43/2003) valtionhallinnon henkilöstöä koskevan ohjeen laatimiseksi nollatoleranssin käyttöönottamiseksi prostituution osalta.

Naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien vahvistaminen, suojele ja turvallisuuden takaaminen

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta on jo vuosia vaatinut, että Suomi laatii kansallisen naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen poikkihallinnollisen toimintaohjelman, mihin Suomi sitoutui jo vuonna 1995 hyväksyessään Pekingin toimintaohjelman. Suomen tulee mm. järjestää jatkuvaa koulutusta syyttäjille, tuomareille, poliiseille ja muille viranomaisille naisiin kohdistuvasta väkivallasta ilmiönä ja ihmisoikeusloukkauksena.

Toimintaohjelmaluonnoksessa korostetaan ihmiskaupan ehkäisemisen ja siihen puuttumisen tärkeyttä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tämä on haaste Suomelle, jossa ihmiskaupan uhrien tunnistaminen on osoittautunut vaikeaksi. Keskusrikospoliisin mukaan erityisesti seksuaaliseen hyväksikäyttöön tähtäävän ihmiskaupan osalta uhrien tunnistamisessa on vaikeuksia. Ihmiskaupan vastaiseen toimintaan on kansallisesti osoitettu niukasti resursseja. Ihmiskaupan vastaista työtä tulee arvioida uudelleen 1325-toimintaohjelman seurannan yhteydessä. Suomeen tulee perustaa ihmiskaupan raportoinnin virka.

Seuranta

Kuten luonnoksessa YK:n päätöslauselman 1325 Suomen kansalliseksi toimintaohjelmaksi 2008-2011 todetaan, on myös kansalaisyhteiskunnalla tärkeä asema toimintaohjelman täytäntöönpanemisessa. Siksi onkin tärkeää, että toimintaohjelmaa varten nimitettävässä seurantaryhmässä on vahva tutkijoiden ja kansalaisjärjestöjen edustus.

On erinomaista, että toimintaohjelmaan on merkitty vastuutahot. Ne on tosin merkitty hyvin karkealla tasolla. Toimintaohjelmassa mainitaan otsikkotasolla vastuuministeriöt. Vastuu voidaan ulottaa toimenpidekohtaiseksi, jolloin vastuusta voitaisiin myös sopia tarkemmin, vähintään osasto-kohtaisesti. Toimintaohjelmasta voitaisiin laatia toteuttajien työkappale, jossa vastuuttaminen vietäisiin henkilötasolle saakka. Seurantaryhmän tulee jatkotyöskentelyssä laatia alakohtiin tarkempia aikatauluja.

Toimintaohjelman luonnoksessa todetaan vastuutahojen vastaavan omalta osaltaan toimintaohjelmassa mainittujen toimintojen täytäntöönpanosta ja tarpeellisen rahoituksen varaamisesta. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kysyy: miten käytännössä varmistetaan ja seurataan riittävän rahoituksen saaminen kaikille ohjelmassa mainituille toimille? Jotta kansallinen toimintaohjelma muuttuu käytännöksi tarvitaan toimeenpanemiseen riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit.

Puheenjohtaja

Heidi Hautala

Pääsihteeri

Hannele Varsa